

6. 5. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Podstata procesního podpůrcovství v civilním procesu

Jelikož občanský zákoník přináší řadu nových institutů a zároveň modifikuje instituty stávající, bylo nutné novinky a změny v oblasti soukromého práva hmotného přenést mimo jiné i do civilního procesu, který je od 1. ledna 2014 „rozdoben“ do více právních předpisů - občanského soudního řádu, insolvenčního zákona, zákona o zvláštních řízeních soudních a zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Jednou z takových novinek je i institut procesního podpůrcovství.

Institut procesního podpůrce je odrazem hmotněprávní úpravy nápomoci při rozhodování obsažené v ustanoveních § 45 - 48 NOZ, která má být vyjádřením principu ochrany slabšího.

Účelem nápomoci při rozhodování je dle důvodové zprávy k NOZ zajistit osobě, které duševní porucha působí potíže, dostatečnou míru svobodného jednání na základě její vůle a možností. Předchozí právní úprava brala totiž v úvahu jen případy, kdy člověk nebyl pro duševní poruchu schopen právně jednat buď v některých případech, nebo vůbec, a osoby se zdravotním postižením v mírnějším stupni ponechávala bez ochrany.

Podle nového pojetí v určitých případech postačí asistence jiné osoby, která se bude účastnit právních jednání podporované osoby, aniž je nutné zasahovat do její svéprávnosti. Podpůrce totiž na rozdíl od opatrovníka nejedná namísto této osoby, ale společně s ní.

Nápomoc při rozhodování může využít člověk, kterému duševní porucha působí obtíže, a zároveň nemusí být omezen ve svéprávnosti. Může se tedy jednat o nespočet případů a není zdaleka jasné, jakým způsobem se bude v konkrétním případě možnost stanovit si podpůrce posuzovat.

Smlouva o nápomoci schválená soudem

Proti zneužití tohoto institutu zákonodárce podmiňuje účinnost smlouvy o nápomoci schválení soudem, a to v řízení upraveném v § 31 - 33 zákona o zvláštních řízeních soudních, upravujících řízení o některých podpůrných opatřeních. Podle § 32 ZZŘS lze rozhodnout o schválení smlouvy o nápomoci jen na návrh podporovaného nebo podpůrce a k návrhu musí být smlouva přiložena; není-li uzavřena v písemné formě, musí být její podstatný obsah zachycen v návrhu. Podporovaný je dále chráněn i po schválení takové dohody. Kromě odvolání podpůrce soudem na návrh podpůrce či podporovaného, může být totiž soudem odvolán zejména při porušování svých povinností ze smlouvy, a to i bez návrhu.

Role u jednání soudu

Právo na účast podpůrce u jednání soudu vyplývá i z ustanovení § 46 odst. 1 NOZ, podle něhož se smlouvou o nápomoci podpůrce zavazuje podporovanému, že bude s jeho souhlasem přítomen při jeho právních jednáních, že mu zajistí potřebné údaje a sdělení a že mu bude nápomocen radami.

Úpravu procesního podpůrcovství zákonodárce poněkud nelogicky včlenil do pasáže občanského soudního řádu upravující jednání (§ 116a) namísto toho, aby se objevila u zastoupení. Už jen proto, že ustanovení § 116a odst. 1 OSŘ na § 23 o zákonném zastoupení odkazuje a podpůrce podporovanému pomáhá, tedy jej de facto zastupuje.

Účastník má podle § 116a odst. 2 o. s. ř. během jednání právo na konzultace s podpůrcem; je-li takových osob více, což zákon nevyklučuje, zvolí si jednu z nich. Zároveň procesní předpis říká, že § 23 OSŘ upravující zákonné zastoupení není procesním podpůrcovstvím dotčen, to znamená, že i nadále může soud, bez ohledu na to, zda účastníkovi pomáhá podpůrce, jmenovat procesního opatrovníka, přestože se jedná o věc, v níž by plně nesvéprávný účastník mohl s ohledem na jednoduchost případu jednat samostatně. Teoreticky se tedy může stát, že v jednacím síni bude sedět účastník, jeho podpůrce i soudem ustanovený opatrovník, případně zvolený či ustanovený advokát.

Zajištění účasti podpůrce na jednání soudu

Jak už bylo uvedeno výše, smyslem podpůrcovství (v procesní rovině) jsou konzultace, tedy porady účastníka a podpůrce během jednání. To ovšem neznamená, že soud má povinnost podpůrce k prvnímu jednání předvolat (§ 115 odst. 1 OSŘ), případně mu doručovat soudní písemnosti (zejm. rozhodnutí), které je jinak povinen doručit účastníkovi či jeho zástupci nebo opatrovníkovi. Jestliže však účastník požádá o účast svého podpůrce, měl by soud jednání odročit. V praxi by tedy hypoteticky mohlo docházet i k záměrnému zdržování soudního řízení účastníkem, kdy bude na prvním jednání trvat na účasti svého podpůrce. Jinak je ovšem zásadně na podporovaném účastníkovi, aby zajistil přítomnost podpůrce při jednání (či jiném úkonu). Jelikož se v případě podpůrce nejedná o zástupce ani opatrovníka, je ve vztahu k němu role soudu v zásadě pasivní. Jeho jedinými povinnostmi je se účastnit jednání a zasahovat do jejího průběhu pouze poskytováním rad podporovanému účastníkovi. Výjimku z jeho „poradní“ funkce, kdy podpůrce může jednat sám navenek, upravuje § 116a odst. 2 OSŘ. Podle tohoto ustanovení je podpůrce oprávněn vlastním jménem namítnout neplatnost právního jednání podporovaného, a to bez ohledu na to, zda si to podporovaný přeje či nikoliv (například pro obavy z chování protistrany). Potom je povinností soudu k takové námitce přihlídnout a vypořádat se s ní při svém rozhodnutí.

Závěrem

Výše uvedené lze shrnout, že institut procesního podpůrce je „něco mezi“ zástupcem, účastníkem a opatrovníkem. Jeho využitelnost v civilním procesu je zatím nejasná, a to především z hlediska záruky včasného uplatnění všech práv účastníka soudního řízení. Pokud je totiž účastník zbaven či omezen ve svéprávnosti, soud mu určí opatrovníka, zástupce, který by měl hájit jeho zájmy dle svého nejlepšího vědomí a svědomí. V opačném případě jej pak soud odvolá. Pokud účastník potřebuje někoho, kdo mu má být nápomocen při rozhodování v případě, že mu duševní choroba toto ztěžuje, nelze než doporučit obrátit se na právního zástupce, osobu dostatečně kvalifikovanou, která bude hájit jeho práva a zastupovat jej svědomitě ze všech sil. Na rozdíl pak od výše zmíněného procesního podpůrce, který mu sice může nějakým způsobem poradit bez toho, aniž by jej zastupoval, ale účastník nemůže mít mnohdy jistotu, že jedná správně. Procesní podpůrcovství lze tedy doporučit pouze pro jednoduché soudní spory.

Mgr. Monika Kretková,
advokátní koncipientka

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350

Fax: +420 296 368 351

e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)
- [\(Ne\)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru](#)
- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)